

Avdelningen för systemanalys och statistik
Enheten för energimarknader
Anna Andersson

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till fredrik.forsberg@regeringskansliet.se

Informationsklass: K0

Yttrande angående utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden

Sammanfattning

- Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak förslag till förordning för en kapacitetsmekanism för elmarknaden i form av en strategisk reserv.
- Energimyndigheten har specifika synpunkter angående skrivningar i förordningen som till exempel rör vilka resurser som kan ingå i den strategiska reserven och kravet på 12 timmars kontinuerlig kapacitet för alla resurser. Energimyndigheten ser gärna att kravet på utvärdering som nämns i promemorian regleras i förordningen samt att utvärderingen breddas.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten delar bedömningen att risken för en effektbrist åtminstone i perioder kan öka i framtiden. Som grund för den bedömningen ligger den stora förändring som elsystemet står inför och utmaning i att produktionsutbyggnad, elnätsutbyggnad samt användningen kommer att behöva utvecklas i takt, inte bara i det tidsmässiga perspektivet utan även geografiskt, utifrån transmissionsnätets överföringsbegränsningar. Sverige står också inför en förstärkning av totalförsvaret vilket innefattar behov av en stärkt energiförsörjning som klarar påfrestningar under utsatta förhållanden. En del i det är att Sverige behöver ett elsystem som kan leverera effekt vid rätt tid och innefatta systemstabiliserande funktioner samt kunna nyttjas för dödnätsstart och ödrift. En strategisk reserv har en begränsad marknadspåverkan varför Energimyndigheten under rådande omständigheter bedömer det som ett bra alternativ att förlänga den.

Det är en balansgång mellan vilka resurser som bör finnas på marknaden och vilka som bör finnas i en strategisk reserv. Om resursen finns på marknaden så bidrar den till marknadens egen förmåga att hantera en bristsituation och minskar behovet av reserver. Vid utformningen av den strategiska reserven, med avseende på storlek och resurser, är det av stor vikt att samtliga resurser, inte endast efterfrågefleksibilitet, som ska ingå bedöms utifrån perspektivet att de annars inte

hade deltagit på elmarknaden. Energimyndigheten ställer sig tveksam till att de fossilfria resurser som finns omnämnda i förslaget för fleråriga avtal skulle göra mer nytta i en reserv hela året än på marknaden.

Specifika synpunkter

Även om Energimyndigheten i huvudsak tillstyrker förslaget om en förlängd strategisk reserv så har Energimyndigheten synpunkter på utformningen.

Förslaget på fossilfria resurser i flerårigt avtal kan leda fel

I elmarknadsförordningens artikel 22.2 framgår att de resurser som ingår i den strategiska reserven ska hållas utanför marknaden under avtalets löptid. Detta kan i praktiken innebära att det, om ett flerårigt avtal som gäller hela året ingås i enlighet med förslaget, finns fossilfri elproduktionskapacitet som inte är tillgänglig på marknaden på årsbasis. I enlighet med förslaget och tillhörande promemoria ska inte efterfrågeflexibilitet ingå som en resurs i en strategisk reserv om det bedöms att den annars kan ha deltagit på marknaden. Samma resonemang bör även användas för produktionsresurser i fleråriga avtal dvs en produktionsresurs som skulle ha bidragit på marknaden för att undvika en bristsituation ska inte vara en del av den strategiska reserven. Detta är dock inte fallet i förslaget.

Energimyndigheten anser inte att en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv bör vara ett instrument för nyinvesteringar för all fossilfri elproduktion eller ska leda till att befintlig elproduktionskapacitet exkluderas från marknaden för att i stället användas i en effektreserv.

Energimyndigheten anser att kraven på utsläppsintensitet som finns i elmarknadsförordningen bör vara styrande för den svenska strategiska reserven. En strategisk reserv ska endast täcka för bristsituationer och torde användas mycket sällan och under få timmar. Dessa anläggningar omfattas dessutom av EU:s handelssystem för utsläpp.

Kravet på 12 timmars kontinuerlig tillgänglighet kan exkludera flera potentiella resurser

Dagens effektreserv har inte behövt aktiveras för Sveriges räkning på drygt tio år även om den både har varit i två timmars beredskap och körts på minimieffekt/minimikörning vid ett antal tillfällen. Som mest gick den under fem timmar vintern 2021/22 men då för Polens räkning.

I elmarknadsförordningen anges att en kapacitetsmekanism ska vara öppen för alla resurser, inklusive lagring och efterfrågeflexibilitet, om de kan tillhandahålla den prestanda som behövs. Kravet enligt förslaget på svensk förordning på 12 timmar kontinuerliga tillgänglighet är ett rimligt krav för en viss del av en strategisk reserv. Energimyndigheten ser att det även kan finnas behov av att täcka för kortare bristsituationer, vilket skulle ge andra resurser, som inte uppfyller kravet på 12 timmar, en möjlighet att bidra.

Motsägelsefull bedömningsgrund för efterfrågefleksibilitet som en resurs och energilagring saknas i förslaget

Svenska kraftnät ska enligt förslag och promemoria göra en bedömning av historisk användning av efterfrågefleksibilitet för att avgöra om den skulle agera på marknaden ändå. Om så är fallet bör den inte vara med i en strategisk reserv enligt förslaget. Om det inte går att göra en historisk bedömning av efterfrågeresursen så kommer den inte heller att vara möjlig att använda som resurs enligt förslaget. Energimyndighetens bedömning är att efterfrågefleksibilitet inte kommer kunna vara en resurs med denna bedömningsmetod.

Energimyndigheten bedömer att det kan finnas en betydande potential av efterfrågefleksibilitet, inte minst från industrin¹, som idag inte är aktiv på marknaden men som skulle kunna vara lämplig att delta i den strategiska reserven. Energimyndigheten föreslår att en befintlig eller ny efterfrågefleksibilitetsresurs som inte tidigare deltagit på marknaden bör utvärderas trots att det inte går att bedöma historisk användning.

Energimyndigheten saknar också energilagring som en möjlighet i den strategiska reserven då det inte nämns i förslaget men däremot lyfts särskilt i elmarknadsförordningen.

Krav på utvärdering bör inkluderas i förordningen samt breddas för att inkludera om bedömningen föregående år var rimlig

I promemorian anges att den strategiska reserven ska utvärderas kontinuerligt genom att varje upphandling baseras på en uppdaterad resurstillräcklighetsanalys. Energimyndigheten har i tidigare remissvar konstaterat att elanvändningen i Svenska kraftnäts underlag för resurstillräcklighetsbedömningen² är långt över faktiskt utfall och den bedömningen Energimyndigheten gör, framför allt för de närmaste åren. Energimyndigheten ser ett behov av att Svenska kraftnät bör vara mer transparent och tydligare kommunicera de förutsättningar som ligger till grund för den elanvändning som används i deras analyser. Det är önskvärt att även den analys som sedan används som underlag för att bedöma storleken på en strategisk reserv omfattas av utvärderingen för att fastställa huruvida bedömningen var i linje med utfall. Energimyndigheten ser ett behov av att komplettera förslaget till förordning med kravet på utvärdering.

Är formuleringen att den strategiska reserven ska omfatta de två sydligaste elområdena (SE3 och SE4) för smalt skrivet?

Energimyndigheten delar bilden av att det är i dagens elområde 3 och 4 som en bristsituation har störst risk att inträffa och att det därmed är där en strategisk reserv behövs i dagsläget. Energimyndigheten gör dock medskicket att formuleringen i förordningen bör vara sådan att en ny indelning av elområden

¹ Energimyndighetens regeringsuppdrag *Förbättra flexibiliteten i elsystemet* som delrapporteras senast 20 april 2025

² [En bedömning av resurstillräckligheten för svensk elförsörjning \(svk.se\)](https://svk.se)

eller om ytterligare elområde på sikt kan få en ökad risk för bristsituationer inte kräver en revidering av förordningen eller nytt statsstödgodkännande.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnade generaldirektören Caroline Asserup. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningschefen Gustav Ebenå, ställföreträdande chefsjuristen Rebecka Thuresson samt enhetschefen Maria Westrin. Föredragande har varit handläggaren Anna Andersson.

Caroline Asserup

Anna Andersson